

Visie

Integrale Kindcentra 0-12 jaar

gemeente Almelo

Aanleiding

De afgelopen jaren zijn er veel onderzoeken gedaan naar het voorzieningenniveau in de voorschoolse fase, de aansluiting van deze voorzieningen op het onderwijs, het belang van een optimale ontwikkeling bij jonge kinderen voor de kinderen zelf en de maatschappij. Ook zijn er onderzoeken gedaan naar het voorzieningenniveau in relatie tot de arbeidsparticipatie van vrouwen, de gevolgen voor voortijdig schooluitval, maatschappelijke uitval en het verhogen van economisch rendement.

Een aantal vooraanstaande organisaties heeft naar aanleiding van de beschikbare onderzoeken, ontwikkelingen en informatie rapporten geschreven die betrekking hebben op de toekomst van voorschoolse en schoolse voorzieningen en de verbinding die daartussen gelegd zou moeten worden.

Zo stelt de landelijke Taskforce Kinderopvang/Onderwijs in haar rapport van maart 2010, gezien de maatschappelijke ontwikkelingen, het volgende voor¹:

‘Schep voor alle kinderen de voordelen van vroege kinderopvang en van integrale kindvoorzieningen, zoveel mogelijk op dezelfde locatie. In deze voorziening werken met name de partners kinderopvang, onderwijs en welzijn samen om een optimale pedagogische infrastructuur te creëren, die ten goede komt aan de arbeidsparticipatie en aan alle belanghebbenden: kinderen, ouders, werkgevers en werknemers in de sector. Uiteraard zal de invulling maatwerk zijn en per regio verschillen, zeker nu er ook krimpregio's ontstaan. Ook zullen aparte kinderopvang en gastouderopvang aanvullend blijven bestaan.’

Om dit mogelijk te maken komt Taskforce Kinderopvang/Onderwijs met de volgende randvoorwaarden:

- Integreer de geldstromen van peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en VVE opdat integrale voorzieningen en programma's tot stand komen voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Waar ruim 55% van de kinderen tussen 0 en 2 jaar gebruik maakt van een vorm van kinderopvang, en zelfs ruim 80% van de peuters, kan worden gesproken over kinderopvang als een basisbehoefte van het kind. Daarom dienen investeringen in kinderopvang en kindontwikkeling te worden bekeken in het kader van het totaal aan kindregelingen. Uitgangspunt blijft een verdeling van de kosten over overheid, werkgevers en ouders voor kinderen van werkende ouders. De kosten van kinderen van niet-werkende ouders blijven, zoals nu bij de peuterspeelzalen, ten laste komen van overheid en ouders.
- Geef ieder kind vanaf 2 tot 12 jaar het recht op 3 dagdelen kinderopvang om een doorgaande ontwikkelingslijn van alle kinderen mogelijk te maken. Daarbij wordt een maximaal aanbod gedaan voor talentontwikkeling en het voorkomen van (taal)achterstanden.
- Voor kinderen van werkende ouders en van ouders die deelnemen aan een participatietraject wordt het recht op kinderopvang vanaf 0 tot 12 jaar gehandhaafd conform de huidige regeling.
- Kinderen met een sociale of pedagogische indicatie houden toegang tot kinderopvang, conform de huidige regelingen.
- Streef zoveel mogelijk naar integrale kindcentra voor de 0 tot 12 jarigen met dagarrangementen en ruime openingstijden, waarin onderwijs en kinderopvang, naast sport, cultuur, jeugdzorg en welzijn belangrijke partners zullen zijn. In het kader van doorgaande ontwikkelingslijnen voor kinderen is de aansluiting van kinderopvang en onderwijs (voor- en voerschoolse voorzieningen) van groot belang.
- Streef naar combinatiefuncties in kinderopvang en onderwijs zodat kennis wordt gedeeld en carrièremogelijkheden van werknemers worden versterkt.
- Streef naar verhoging van het huidige mbo-3 niveau van de begeleiding in kinderopvang, zodanig dat 20% van de pedagogisch werkers een opleiding op HBO niveau heeft.
- Voor zover ouders niet deelnemen aan een participatietraject wordt financiering, in het belang van het kind, voorzien door overheid en ouders gezamenlijk.
- Ontwerp een landelijk programma tot het wegnemen van wettelijke en andere belemmeringen om integrale kindvoorzieningen te bevorderen.

Aanvullend op bovenstaande randvoorwaarden stelt de Taskforce daarbij onder andere dat de harmonisatie en integratie van peuterspeelzalen en kinderopvang volop gaande is en dat een gezamenlijke voorziening betekent dat de voorziening voor kinderen van niet-werkende ouders (nu peuterspeelzalen) geïntegreerd wordt in de algemene voorziening van kinderopvang. Dat is een natuurlijke zaak. 50% van de ouders van kinderen in peuterspeelzalen zijn inmiddels werkende ouders

¹ Rapport kinderopvang/onderwijs Dutch design van de landelijke taskforce kinderopvang/onderwijs, maart 2010

en dat percentage zal groeien. Integratie van financieringsstromen, regelgeving en pedagogische kaders schept grotere kansen voor alle kinderen.

Ook geeft de taskforce aan, dat buitenlandse voorbeelden, met name in Zweden en Denemarken, en in mindere mate ook in Engeland en Duitsland, inspirerend zijn, maar dat de toekomst van de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs een typisch Nederlandse praktijk zullen weerspiegelen. Tot nu toe gaan er 800.000 kinderen naar een vorm van kinderopvang, voor het overgrote deel parttime. Veel ouders in Nederland geven de voorkeur aan deeltijdwerk en deeltijdopvang. Nu is er de wens van grotere deeltijdbanen, integrale voorzieningen en meer dagdelen kinderopvang. De Taskforce Kinderopvang/Onderwijs gaat ervan uit dat dagarrangementen en kinderopvang ook in de nabije toekomst (grote)deeltijdvoorzieningen zullen zijn voor het merendeel van de kinderen. Op lokaal niveau kan door de samenwerkende partijen maatwerk worden geleverd. Ouders blijven in de gelegenheid zelf hun keuzes te maken, ook voor bijzondere vormen van opvang, zoals gastouderopvang, informele opvang of losse organisaties van kinderopvang².

Naast de Taskforce Kinderopvang/Onderwijs heeft ook de Onderwijsraad advies uitgebracht ten aanzien van de ontwikkelingen ten aanzien van het jonge kind. De Onderwijsraad stelt in haar advies van mei 2010 'Naar een nieuwe kleuterperiode in de basisschool' voor alle driejarige vijf ochtenden te laten spelen en leren in een pedagogisch rijke omgeving onder verantwoordelijkheid van de basisschool en onder leiding van goed opgeleid personeel.

Aansluitend hierop stelt de onderwijsraad in het advies 'Een stevige basis voor iedere leerling' (juni 2011) dat zij het nodig acht, dat naast het ontwikkelen van een pedagogisch aanbod voor driejarige onder verantwoordelijkheid van de school, zeker zolang dit aanbod nog niet voor iedereen toegankelijk is, een kwaliteitsslag gemaakt moet worden in de kinderopvang en de voor- en vroegschoolse educatie. Dit kan onder meer door pedagogische medewerkers te scholen, en door ernaar te streven dat bij ieder team van pedagogische medewerkers ten minste één medewerker een relevante opleiding heeft op hbo-niveau. Er worden immers steeds meer eisen gesteld aan deze medewerkers met betrekking tot vroege signalering van en omgang met zorgleerlingen en het zorgen voor een goede doorstroming van voorschoolse educatie naar het primair onderwijs.

De onderwijsraad geeft in dit advies verder aan dat zij verdergaande harmonisering tussen kinderdagverblijven/peuterspeelzalen en scholen wenselijk vindt, aangezien dit kan bijdragen aan een hogere kwaliteit van de vroeg- en voorschoolse educatie.

Om een kwaliteitsslag te maken acht de raad het ten slotte zinvol dat er ook in de voor- en vroegschoolse educatie gebruikgemaakt wordt van een kindvolgsysteem, dat gegevens bevat over de ontwikkeling van het kind, die gebruikt kunnen worden bij de overgang naar de basisschool. Hiermee maakt ook de voorschoolse educatie deel uit van de doorlopende leerlijn van leerlingen.

Ook het rijk heeft aandacht voor de voorzieningen in de voor- en vroegschoolse fase en aansluiting hiervan op het basisonderwijs. Dit heeft in 2009 geleid tot het aannemen van de Wet OKE (Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie), die op 1 augustus 2010 in is gegaan. Deze wet beoogt een sluitend systeem van voorschoolse voorzieningen te realiseren, waarbij taalachterstanden van kinderen vroegtijdig kunnen worden onderkend en aangepakt.

De invoering van de Wet OKE heeft een aantal gevolgen:

- De inspectie van het onderwijs gaat in elke gemeente in Nederland waar uitvoering wordt gegeven aan VVE een bestandsopname doen. Dit houdt in dat alle peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen waar VVE gegeven wordt geïnspecteerd zullen worden. De gemeente Almelo heeft de VVE-bestandsopname in het voorjaar van 2011 gehad. Zodra de bestandsopname gerealiseerd is gaat de inspectie over op signaalgestuurd toezicht.
- De eisen waar peuterspeelzalen aan moeten voldoen zijn aangepast, zodat ze meer in overeenstemming zijn met de eisen binnen de kinderopvang. Ook hierop vindt toezicht plaats: de gemeente is hiervoor verantwoordelijk.
- De gemeente heeft hier een regierol in, waarbij zij in samenspraak met de belangrijkste partners uit het veld (basisscholen, kinderopvang en peuterspeelzalen) een visie moet vormen over de toekomst van voorschoolse voorzieningen. Ook wordt van de gemeente verwacht dat zij met de partners afspraken maakt over de doelgroep voor de voorschoolse educatie en het realiseren van een dekkend en sluitend aanbod van voor- en vroegschoolse educatie.

² In de huidige situatie (begin 2012) is het gebruik van opvangvoorzieningen als gevolg van gewijzigd rijksbeleid afgenomen en wordt verwacht dat dit zich de komende periode niet zal herstellen en er een verdere daling te zien zal zijn van het gebruik van de professionele kinderopvangvoorzieningen.

Gezien bovenstaande ontwikkelingen en de verantwoordelijkheid van de gemeente in een aantal beleidszaken heeft de gemeente de visie op het kindcentrum ontwikkeld.

In de afgelopen periode is een aantal andere gemeenten, als gevolg van de genoemde ontwikkelingen, gestart met het ontwikkelen van een visie op integrale kindcentra. Gemeenten maken bij de vormgeving van integrale kindcentra gebruik van de beleidsvrijheid die zij hebben om eigen keuzes te maken die passend zijn bij de lokale situatie.

Situatie gemeente Almelo

De gemeente Almelo heeft op basis van genoemde ontwikkelingen het belang onderkend van een goed functionerend, op elkaar afgestemd en samenwerkend geheel van voorzieningen in de leeftijdscategorie van 0 tot en met 12 jaar. Als gevolg hiervan heeft zij een visie ontwikkeld ten aanzien van integrale kindcentra. In deze visie sluit zij aan bij landelijke ontwikkelingen en laat zij ruimte voor de colour locale van de gemeente Almelo. Er zijn verschillende aspecten, naast reeds genoemde ontwikkelingen, die de visie van de gemeente Almelo op integrale kindcentra bepalen. Belangrijke beleidsmatige uitgangspunten voor de gemeente Almelo zijn:

Sociale stijging

Op basis van gemaakte analyses en beschikbare rapporten zoals de Stadsfoto, Trend- en Armoedemonitor is het mogelijk een schets te maken van de sociale staat van de stad.

Op basis van de genoemde onderzoeken en statistische gegevens vallen de volgende zaken op:

- **bevolking** Almelo heeft een jonge bevolking
- **werk** Er is relatief veel werkgelegenheid in Almelo.
- **werk** Werkloosheid is relatief hoog en langdurig
- **leren** Het gemiddelde opleidingsniveau is (te) laag
- **leren** Waardering voor onderwijsvoorzieningen hoog
- **vangnet** Een relatief grote groep (18%) is afhankelijk van de overheid voor inkomensondersteuning
- **vangnet** Concentratie in o.a. Nieuwstraatkwartier, Ossenkoppelerhoek, De Riet en Sluitersveld
- **vangnet** meer dan de helft van de minima al drie jaar of meer aangewezen op de overheid
- **vangnet** 15 procent van de kinderen groeit op in armoede
- **veiligheid** Vergeleken met andere steden relatief weinig problemen met veiligheid

De sociale staat van de stad is kwetsbaar. Almelo heeft veel laag opgeleide inwoners. Dit is van grote invloed op de ontwikkelingen in de stad. Relatief veel kinderen groeien op in armoede, afhankelijkheid van de overheid is groot en de aanwezigheid van human capital (gemeten in aandeel midden- en hogere inkomens, hoger opgeleiden) is beperkt. Dat betekent ook dat de ruimte voor mensen zichzelf te verbeteren (sociaal te stijgen) relatief groot is. De jonge bevolking, de beschikbaarheid van werk en goede onderwijsvoorzieningen bieden kansen voor de toekomst om de belofte van sociale stijging ook waar te maken.

Het college heeft daarom in haar college-akkoord aangegeven dat zij het belangrijk vindt om sociale stijging mogelijk te maken voor mensen in met name achterstandssituaties. Sociale stijging betekent in de visie van het college dat alle Almeloërs vooruit kunnen komen en met succes de sociale ladder kunnen beklimmen. De mensen zijn het belangrijkste kapitaal van onze stad. Van hen moeten wij het hebben als het gaat om leefbaarheid en welzijn, maar ook als het gaat om sociale stijging en economisch herstel.

Om die reden wordt het beleid gefocust op jeugd om zo sociale stijging te realiseren. Het tegengaan van overerving van armoede is de eerste prioriteit in het sociaal beleid. Dit betekent dat binnen het huidige budget prioriteit gegeven zal worden aan maatregelen voor jongeren.

Sociale stijging, tegengaan van overerving van armoede en de focus daarbij op jongeren zijn daarmee belangrijke doelstellingen voor Almelo. Deze doelstellingen zijn op verschillende manieren te realiseren.

De belangrijkste manier is de inzet op de stijgingsroute "leren". Ten aanzien van deze stijgingsroute heeft de gemeente de volgende maatschappelijke opdracht geformuleerd:

'De sociale agenda is gericht op de talentontwikkeling van alle Almeloërs. De focus van de gemeente ligt bij jeugd. Kerngedachte is dat iedereen talenten heeft en dat het effectief is om ruimte te bieden aan kinderen om veel te oefenen met vaardigheden.

De kwaliteit van het onderwijs is voor stijging cruciaal. De verantwoordelijkheid ligt bij de scholen zelf. Door het leggen van slimme verbinding tussen de ontwikkeling van integrale kindcentra en het versterken van brede buurtschool kan een totaalconcept voor sociale stijging gericht op jongeren gerealiseerd worden. Wij bieden gecombineerde programma's aan die talenten van jongeren aanspreken.

De belemmeringen op het thuisfront die een succesvolle schoolcarrière in de weg staan, worden weggenomen. Almelo wil het opvoeden versterken om jongeren veilig en gezond op te kunnen laten groeien. Uitgangspunten zijn eigen verantwoordelijkheid en het benutten van de sociale omgeving. Ouders moeten gebruik kunnen maken van steun dichtbij om problemen zoveel mogelijk zelf aan te pakken. Professionals in de directe omgeving worden getraind in het vinden van oplossingen dichtbij.

Vroegtijdige interventies blijken effectief. De opbrengst wordt in de loop van de jaren soms teniet gedaan. Blijvende aandacht is nodig om terugval te voorkomen. Almelo wil met scholen zich inzetten voor het optimaliseren van een doorlopende leer- en ontwikkelingslijn (van kinderdagverblijf tot diploma). Het versterken van de beroepskolom (vmbo- mbo- hbo) biedt voor Almelo misschien wel de meeste aanknopingspunten voor sociale stijging.'

Bestrijden onderwijsachterstanden

In Nederland heeft bijna 15% de kinderen op de basisschool een achterstand. De reden ligt vaak in hun sociale, economische of culturele achtergrond. De sociaal- economische status van de gezinnen waarin kinderen opgroeien is een van de belangrijkste voorspellers van later succes of het ontbreken daarvan. In de gemeente Almelo is het percentage kinderen dat met een achterstand aan het onderwijs begint hoger dan dit landelijk gemiddelde, namelijk op 18%.

Om hier verandering in aan te brengen investeert de gemeente veel in de bestrijding en het voorkomen van onderwijsachterstanden. Dit gebeurt met name in de voor- en vroegschoolse periode (leeftijd 2 – 6 jaar). Op een aantal peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen in Almelo wordt hiervoor gewerkt met VVE-programma's, die de kinderen in hun ontwikkeling stimuleren. Het doel van deze programma's is om te zorgen dat kinderen met een taal- of andere ontwikkelingsachterstand deze achterstand verkleinen en daardoor meer kansen hebben om het optimale uit zichzelf te halen in het onderwijs.

Diverse studies hebben inmiddels laten zien dat de voorschoolse periode een belangrijke, bepalende rol speelt bij het verloop van de verdere schoolloopbaan en daarmee voor het verdere leven. Interventies in deze leeftijdsperiode, bijvoorbeeld voorschoolse educatie voor achterstandskinderen, blijken aantoonbare en blijvende effecten te hebben op de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van alle kinderen. Vooral kinderen in achterstandssituaties (laag sociaal milieu en/of een grote kans op leerproblemen) profiteren sterk van deelname, vooral wanneer gewerkt wordt met gemengde groepen. Uit financieel oogpunt gezien is het maatschappelijke rendement van een dergelijke investering, ondanks de lange terugverdientijd, hoog. De condities waaronder de programma's uitgevoerd worden zijn echter wel van invloed op het effect. Op basis van wetenschappelijke onderbouwing hebben landelijke en lokale overheden flink geïnvesteerd in voor- en vroegschoolse educatie.

Toch blijkt er ook voortdurende discussie over de resultaten van VVE. In Nederland is betrekkelijk weinig bekend over de resultaten van VVE. Onderzoek van de Inspectie van het onderwijs naar VVE in de vier grote gemeenten heeft geen groot positief effect van VVE aangetoond. Uit nader onderzoek blijkt dat het ontbreken van het verwachte positieve effect van VVE kan worden verklaard doordat er vaak niet voldaan is aan de vijf centrale kwaliteitseisen van VVE: een centrumgerichte aanpak, een doorgaande lijn, een gestructureerd programma, professionele uitvoering en intensieve begeleiding. In 2006 werd er een bestuurlijke en financiële knip aangebracht tussen het voorschoolse en vroegschoolse deel van de VVE. Gemeenten zijn alleen nog maar verantwoordelijk voor het voorschoolse deel en de doorgaande lijn. Echter de verantwoordelijkheid voor de doorgaande lijn is niet eenvoudig uitvoerbaar zonder middelen en bevoegdheden.

Tegengaan segregatie

De gemeente Almelo heeft inwoners met verschillende achtergronden: laag en hoogopgeleid, rijk en arm, autochtoon en allochtoon. Uit vele onderzoeken blijkt dat sociaal-economische status van ouders een grote invloed uitoefent op de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen. De omgeving van kinderen is daarmee van grote invloed op hun ontwikkeling.

Over de gevolgen van segregatie in het onderwijs voor de prestaties en maatschappelijke integratie van allochtone leerlingen bestaat geen éénduidig standpunt. Sommige deskundigen concluderen dat etnische concentratie een negatief effect op de leerprestaties van allochtone leerlingen kan hebben, anderen zien juist een positief effect. Schoolbesturen en gemeente vinden het in ieder geval maatschappelijk ongewenst om op scholen in Almelo een tweedeling langs de etnische en/of sociaal-economische lijn te zien ontstaan.

Optimale ontwikkelingskansen voor kinderen

De optimale ontwikkeling van kinderen staat voor de gemeente centraal. Kinderen moeten zich zodanig kunnen ontplooiën dat ze alle talenten die ze in zich hebben ontwikkelen. De gemeente Almelo wil daarom in haar beleidskeuzes het kind centraal stellen. In het lokaal (preventief) jeugdbeleid komt deze visie nadrukkelijk naar voren bij de inzet op kinder- en tienerwerk en op de Brede Buurtschool-aanpak.

VVE-bestandsopname

Eén van de uitvloeisels van de Wet OKE is, dat de inspectie voor het onderwijs bij alle gemeente waar voor- en vroegschoolse educatie uitgevoerd wordt een analyse maakt van de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie.

De gemeente Almelo heeft in het voorjaar van 2011 de VVE-bestandsopname door de inspectie voor het onderwijs ondergaan. Alle scholen, peuterspeelzalen en kinderdagverblijven waar VVE uitgevoerd wordt zijn door de inspectie onderzocht. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek heeft de onderwijsinspectie een aantal aanbevelingen ter verbetering van de voor- en vroegschoolse educatie gedaan.

Uit de bestandsopname blijkt, dat de gemeente Almelo goed scoort op de punten: het bereik van de doelgroep, de doelgroepdefinitie, de toeleiding, de doorgaande lijn, de groeps grootte, dubbele bezetting, gekwalificeerde medewerkers (ook voor het geven van VVE),

Op een aantal punten scoort de gemeente Almelo nog onvoldoende: het betrekken van ouders, de organisatie van de externe zorg, interne kwaliteitszorg in de voor- en vroegschool, resultaten.

Zeer goed scoort de gemeente Almelo voor wat betreft het aanbieden van een integraal VVE-programma, waarbij door de inspectie vooral de uniformiteit in het VVE-programma (overal wordt gewerkt met hetzelfde programma) als een voorbeeld voor anderen aangemerkt.

Voor- en vroegschoolse educatie is een belangrijk onderdeel van het kindcentrum en de aanbevelingen van de inspectie zijn daarmee van groot belang voor de realisatie van kwalitatief goede kindcentra. De komende periode (tot eind 2015) worden de verbeterpunten die de inspectie gesignaleerd heeft samen met de betrokken partners aangepakt met als doel dat ook op deze onderdelen een voldoende gescoord wordt.

Uitvoering Wet OKE

Ook de gemeente Almelo is gehouden aan de uitvoering van de wet OKE. Dit betekent dat zij er naar streeft om een samenhangend aanbod van voorschoolse voorzieningen te realiseren, waarbij zij nadrukkelijk inzet op het opsporen van achterstanden en inzet op het verminderen van deze achterstanden. Vroege interventie bij kinderen is van groot belang om sociale stijging (een belangrijke prioriteit in het gemeentelijk beleid) te realiseren. De gemeente wil hierbij inzetten op verbetering van de toeleiding en werving, VVE voor alle kinderen die dit nodig hebben in verband met hun achterstand, en een goede aansluiting tussen de voorschoolse en de schoolse periode.

Visie op integrale kindcentra

De ontwikkelingen en beleidsuitgangspunten uit de voorgaande hoofdstukken zijn voor de gemeente Almelo aanleiding om een visie te ontwikkelen om te komen tot de realisatie van integrale kindcentra voor 0 tot en met 12 jarigen.

De Almelse definitie van een integraal kindcentrum is als volgt:

Een integraal kindcentrum is een inhoudelijke samenwerking tussen verschillende partners die betrokken zijn bij kinderen tussen 0 en 12 jaar, waarbij:

- sprake is van een doorgaande zorg-, ontwikkel-, en leerlijn tussen 0 en 12 jaar. Hierbij is met name aandacht voor de overgang van de voorschoolse naar de schoolse periode, maar ook voor de samenwerking van de school met de tussen- en buitenschoolse opvang, verlengde schooldag en brede buurtschoolactiviteiten.
- diverse voorzieningen voor kinderen tussen 0 en 12 jaar aangeboden worden. Tussen aanvang- en sluitingstijden kunnen ouders en kinderen van meerdere voorzieningen gebruikmaken (kinderopvang 0-4 jaar, peuterarrangementen, VVE, primair onderwijs, TSO en BSO, BBS en VSD).
- op locatieniveau inhoudelijke en organisatorische afspraken gemaakt worden tussen de betrokken partners. Inhoudelijke afspraken betreffen het pedagogisch en educatief kader. Organisatorische afspraken hebben betrekking op de overdracht, zorgstructuur, ouders, medezeggenschap, organisatie en coördinatie, afstemming van praktische activiteiten en externe communicatie en publiciteit.
- er een inhoudelijke samenwerking is tussen meerdere partijen die te maken hebben met kinderen van 0 – 12 jaar. Deze samenwerking kan vorm krijgen door bundeling in één gebouw (bijvoorbeeld een MFA). Dit is echter geen noodzakelijke voorwaarde voor de realisatie van een integraal kindcentrum.
- een opbrengstgerichte werkwijze met SMART omschreven doelstellingen gehanteerd wordt.

Aanvullend criterium:

- In elk integraal kindcentrum zijn meerdere scholen voor primair onderwijs vertegenwoordigd. Kinderen stromen doorgaans van voorschoolse voorzieningen uit naar verschillende scholen voor primair onderwijs. Hierbij wordt opgemerkt, dat het voor de uitwerking van de visie niet uitgesloten is, dat een peuterspeelzaal of kinderopvangorganisatie gevestigd is in een schoolgebouw. Wel wordt hier nadrukkelijk de voorwaarde aan verbonden, dat de betreffende peuterspeelzaal of kinderopvangvoorziening geen eenzijdige samenwerking aangaat met de school waarin het gehuisvest is. Een brede samenwerking is voorwaarde voor het integraal kindcentrum. Deze brede samenwerking blijkt uit schriftelijke documenten, waarin beschreven is hoe en op welke onderdelen men samenwerkt en waaruit tevens blijkt, dat deze samenwerking in elk geval betrekking heeft op de punten die genoemd staan in deze visie (punt a t/m k). Bovenstaande betekent ook, dat het realiseren van voorschoolse voorzieningen op een bepaalde inhoudelijke of levensbeschouwelijke grondslag (bijvoorbeeld op basis van een katholieke levensovertuiging of de uitgangspunten van het Montessori-onderwijs of de Vrije School) niet mogelijk is binnen de integrale kindcentra.

Het streven is dat per wijk minimaal 1 integraal kindcentrum aanwezig is, waarin meerdere in de wijk aanwezige scholen, voorschoolse voorzieningen en andere partners samenwerken.

De uitgangspunten voor een integraal kindcentrum staan hieronder vermeld. Deze uitgangspunten kunnen worden aangevuld met voorwaarden die door de inhoudsdeskundigen binnen voorschoolse voorzieningen, het primair onderwijs en andere partners worden aangedragen.

a. *Kind centraal*

Het centrale uitgangspunt is dat de ontwikkeling van het kind centraal staat binnen een geïntegreerd kindcentrum. Dit houdt in dat de verschillende specialismen en organisatiebelangen ondergeschikt zijn aan dit centrale uitgangspunt. In een integraal kindcentrum vormen de elementen speelgelegenheid, ontwikkelingsstimulering, opvoedingsondersteuning en opvang de basis.

b. Samenwerking

Een passend ontwikkelaanbod voor ieder kind is alleen mogelijk als er intensief wordt samengewerkt tussen de verschillende partners (voorschoolse, buitenschoolse en tussenschoolse voorzieningen, ouders, onderwijs, zorg, gemeente). Een gedeelde visie op de behoeften van kinderen, harmonisatie en integratie van voorschoolse voorzieningen én sturing op het proces van totstandkoming daarvan is een onmisbare voorwaarde.

c. Kwaliteit

De basiskwaliteit van zowel het huidige peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang is gegarandeerd binnen een integraal kindcentrum. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van het onderwijs en de activiteiten buiten schooltijd (verlengde schooldag en buitenschoolse opvang). Voor de voorschoolse voorzieningen houdt het in dat de doelen van het huidige ambitieniveau³ - spelen, ontmoeten, ontwikkelen, signaleren en ondersteunen bij ontwikkelingsachterstanden – centraal blijven staan. Het pedagogische aanbod voor 2 tot 4 jarigen in een integraal kindcentrum is vergelijkbaar met het pedagogische aanbod binnen het huidige peuterspeelzaalwerk. Een integraal kindcentrum voldoet aan de eisen in het kader van de Wet Kinderopvang. Er moet gerichte aandacht zijn voor stimulering van taal. Een integraal kindcentrum biedt structureel een VVE-methodiek conform uitvoeringscondities aan, in elk geval aan doelgroepkinderen, zoals deze groep gedefinieerd is door de gemeente⁴⁵. Het pedagogische aanbod wordt verzorgd in zogenaamde peutergroepen. De peutergroepen staan onder leiding van minimaal twee vaste, professionele leidsters die een VVE-certificaat hebben behaald⁶.

De kwaliteit van het onderwijs wordt gemonitord door de onderwijsinspectie. De kwaliteit van de inzet van VVE in het onderwijs en in de peuterleeftijd (van 2 tot 4 jaar) wordt met ingang van 2011 ook door de onderwijsinspectie gemonitord.

Tot slot is de kwaliteit van het aanbod in het kader van de Brede Buurtschool/verlengde schooldag (indien in een integraal kindcentrum aanwezig) van belang. De verlengde schooldag is bedoeld om de horizon van kinderen te verbreden: kinderen kunnen kennis maken met activiteiten, onderwerpen waar ze niet (altijd) vanzelfsprekend mee in aanraking komen. Het betreft een educatief programma dat kinderen in staat stelt zich op een ander terrein of een andere manier te ontwikkelen. Deskundige begeleiding van deze activiteiten is daarbij van groot belang.

d. Monitoring

De resultaten van het pedagogische aanbod moeten worden gemonitord. Dit houdt in, dat op centraal niveau (gemeenteniveau) bekend moet zijn hoeveel kinderen tussen 0 en 4 jaar van welk voorschools aanbod gebruik maken. Tevens dienen de inhoudelijke resultaten van VVE gemonitord te worden, zowel in de voorschoolse, als in de vroegschoolse fase. Hetzelfde geldt voor de activiteiten in het kader van de BBS/VSD. Om dit mogelijk te maken wordt in afstemming met betrokken organisaties gekeken naar een werkbare mogelijkheid om dit te realiseren.

e. Bereikbaarheid

In elke wijk blijft een voorschoolse pedagogische voorziening beschikbaar, waar kinderen een aantal dagdelen per week naar toe kunnen.

In wijken met een groter aantal doelgroepkinderen blijft een pedagogisch VVE-aanbod voor 2,0 – 4 jaar beschikbaar. Er is voor de doelgroep ruim voldoende aanbod van VVE.

³ Ambitieniveau 2:

Op dit ambitieniveau wordt de groepsbegeleiding uitgevoerd door twee beroepskrachten.

Dit ambitieniveau sluit meer aan bij het onderwijs door naast spelen, ontmoeten, ontwikkelen en signaleren (zoals bij ambitieniveau 1 het geval is), de peuters ook te ondersteunen bij eventuele ontwikkelingsachterstanden. De voorschoolse voorziening krijgt hier nadrukkelijk een rol toebedeeld in de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) door niet alleen ontwikkelingsachterstanden te signaleren, maar ook daadwerkelijk begeleiding te bieden om deze achterstanden te bestrijden. Bij ontwikkelingsondersteuning moet gedacht worden aan het ondersteunen en stimuleren van de sociaal-emotionele- en de taal- en cognitieve ontwikkeling van kinderen.

⁴ Bij de definitie van een doelgroepkind ging de gemeente altijd uit van de gewichtenregeling (kinderen van wie de ouders een laag opleidingsniveau hebben komen in aanmerking), in overleg met het veld willen we er naar toe werken dat in de toekomst de feitelijke (taal-)achterstand van een kind bepalend is voor het toekennen VVE.

⁶ Het is wettelijk niet mogelijk, dat een vaste leidster samen met iemand in opleiding (zoals een stagiaire) op de groep staat. Hiervoor dienen de regels van de wet en afspraken in het kader van handhaving gevolgd te worden.

- f. *Keuzemogelijkheid ouders*
Om de deelname aan het pedagogisch aanbod van (voor)schoolse voorzieningen te bevorderen, is het van groot belang dat ouders diverse keuzemogelijkheden hebben om te kiezen voor een vorm die aansluit bij de situatie en wensen van de ouder(s). Het betreft hierbij in de voorschoolse fase nadrukkelijk niet de levensbeschouwelijke of anderszins identiteitsgebonden overtuiging van ouders, maar met name een aansluiting op financieel, inhoudelijk en organisatorisch vlak.
- g. *(Financiële) Toegankelijkheid*
De toegankelijkheid van het primair onderwijs is voor alle leerlingen gewaarborgd. Kinderen mogen vanaf 4 jaar naar het primair onderwijs en zijn vanaf hun 5 verplicht om onderwijs te volgen (leerplicht).
Ook voorschoolse voorzieningen moeten voor alle peuters toegankelijk blijven. Ouders betalen voor minimaal twee dagdelen voorschoolse educatie een bijdrage ter hoogte van het reguliere kinderopvangtarief, waar mogelijk wordt hierbij een beroep gedaan op de kinderopvangtoeslag.
De toegankelijkheid van de verlengde schooldag en de brede buurtschool moet gewaarborgd zijn voor kinderen van de deelnemende scholen.
- h. *Toeleiding*
Doelstelling moet zijn dat alle kinderen in Almelo worden gestimuleerd om een voorschoolse voorziening te bezoeken waar ontwikkelingsstimulering centraal staat. Er moet een sluitende aanpak voor werving en toeleiding worden ontwikkeld en geïmplementeerd om meer doelgroepkinderen te laten deelnemen aan een voorschools aanbod. Het consultatiebureau speelt een rol bij het identificeren van kinderen die in aanmerking komen voor VVE en verwijst de ouders actief door naar de voorschoolse voorziening. Het consultatiebureau kan hierbij gebruik maken van de omgevingsanalyse die door het RIVM is ontwikkeld.
- i. *Doorlopende ontwikkelingslijn*
Voor het creëren van optimale ontwikkelingskansen is het van belang dat de overgang van voorschoolse voorziening naar basisschool en de afstemming tussen de voorzieningen goed verloopt. Dit geldt ook voor de afstemming tussen onderwijs en buitenschoolse/tussenschoolse opvang. Dit betekent ondermeer dat voorschoolse voorzieningen, onderwijs, buitenschoolse en tussenschoolse opvang, maar ook brede buurtschoolactiviteiten en verlengde schooldag-activiteiten hun aanbod en didactische en pedagogische aanpak in samenhang moeten uitvoeren.
- j. *Ouderbetrokkenheid*
Talentontwikkeling en het voorkomen en wegwerken van achterstanden heeft een grotere kans van slagen als ouders betrokken zijn. Als ouders thuis activiteiten met het kind ondernemen die aansluiten op de activiteiten van de (voor)schoolse voorzieningen, dan heeft dit een positief effect op de ontwikkeling van de kinderen. Het is dan wel noodzakelijk dat ouderactiviteiten professioneel worden aangepakt. Dat vereist inzet van mensen die gewend en opgeleid zijn om met ouders te werken. Het optimaliseren van ouderbetrokkenheid moet een vast onderdeel zijn binnen een integraal kindcentrum. Binnen een integraal kindcentrum is structureel oudercontact ingebed.
- k. *Opvoedondersteuning en zorg*
Een goede zorgstructuur (ZAT's, vroegsignalering en doorverwijzing) moet gegarandeerd zijn. Er is een adequate aansluiting met het Centrum voor Jeugd en Gezin. Dit biedt de mogelijkheden om ouders, wanneer dat nodig is, te ondersteunen bij het opvoeden en gezond opgroeien van hun kinderen. Themabijeenkomsten zijn een vast onderdeel van het aanbod van een integraal kindcentrum. Een deel van de ouders heeft problemen met de opvoeding van hun kinderen. Om deze ouders te helpen is een pedagogisch programma (Triple P) voor opvoedingsondersteuning beschikbaar.

Opgemerkt wordt dat de gemeente Almelo de ontwikkeling van het integrale kindcentrum wil stimuleren en dat zij hiervoor bestaande middelen aan wil wenden.

Communicatie:

In deze visie zijn de uitgangspunten beschreven die de gemeente Almelo hanteert om te komen tot integrale kindcentra in Almelo. Vormgeving en uitvoering van de visie is echter niet aan de gemeente Almelo alleen, hiervoor zijn de betrokken partners in de stad onmisbaar. De gemeente heeft de visie daarom besproken met de belangrijkste partners in de stad, om te komen tot een gedragen uitgangssituatie.

De visie die hier voorligt is op basis van de afstemming met de partners in de stad tot stand gekomen.

Na vaststelling van de visie door de gemeenteraad, zal de visie verstuurd worden aan de betrokken organisaties.

Tevens zal een verdere uitwerking van de visie vorm krijgen. Om deze visie om te zetten in realiteit is het nodig de uitgangspunten van de visie te vertalen in een nadere uitwerking, bij voorkeur per wijk. Ook aan de vormgeving van de voorschoolse fase moet nog een nadere uitwerking gegeven worden.

Lijst met afkortingen

BBS	Brede Buurt School
BSO	Buitenschoolse opvang
MFA	Multifunctionele Accommodatie
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
TSO	Tussenschoolse opvang
VSD	Verlengde Schooldag
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
ZAT	Zorg- en adviesteam